

EKONOMIA JAKO NAUKA

- Ekonomia to nauka gromadząca i porządkująca prawdziwą wiedzę o gospodarowaniu w celu rozwiązania problemu niedoborów
- Ekonomia to nauka badająca w jaki sposób społeczeństwo gospodarujące decyduje o tym, co, jak i dla kogo wytwarzać
- Ekonomia to nauka o dokonywaniu wyborów; bada, w jaki sposób ludzie wykorzystują rzadkie zasoby do wytwarzania dóbr i usług zaspokajających nieograniczone potrzeby
- Ekonomia to nauka zajmująca się badaniem zachowania podmiotów gospodarczych w dziedzinie wykorzystania ograniczonych środków, które mogą być w rozmaity sposób zastosowane w sferze produkcji, podziału, wymiany i konsumpcji

Mikro – i makroekonomia

- Mikroekonomia zajmuje się pojedynczymi podmiotami gospodarczymi: przedsiębiorstwami i gospodarstwami domowymi oraz rynkami określonych produktów, np. paliw, mebli, pszenicy. Patrzy na gospodarke przez pryzmat przedsiębiorców i konsumentów z punktu widzenia maksymalizacji ich korzyści
- Makroekonomia zajmuje się analizą gospodarki jako całości. W swej metodzie celowo upraszcza analizę poszczególnych elementów badanej całości w trosce o przejrzystość obrazu działania całej gospodarki

Ekonomia pozytywna i normatywna

- Ekonomia pozytywna opisuje faktyczny przebieg zdarzeń gospodarczych, przedstawia fakty i obiektywnie działające prawa ekonomiczne; odpowiada na pytanie: „jak jest”
- Ekonomia normatywna jest zbiorem sądów wartościujących, ocenia zdarzenia gospodarcze z określonego punktu widzenia; odpowiada na pytanie: „jak powinno być”, „co jest dobre, a co złe”

Metoda ekonomistów

- Obserwacja zjawisk gospodarczych i tworzenie odpowiadających im wyrażeń, definicji i klasyfikacji; Powiązane logicznie tworzą teorie;
- Indukcja – uogólnienie, w celu odkrycia regularności występowania praw i twierdzeń ekonomicznych
- Dedukcja – wnioskowanie na podstawie zaobserwowanych przesłanek;
- Eksperyment – tylko myślowy;
- Modele ekonomiczne – syntetyczne uogólnienia określonego wycinka rzeczywistości;
- Prawa ekonomiczne - obiektywne i statystyczne ;

Potrzeby ludzkie

- Podstawowe i wyższego rzędu
- Indywidualne i zbiorowe
- Teraźniejsze i przyszłe
- Jednorazowe i powtarzalne
- Piramida potrzeb A.Maslowa: potrzeby fizjologiczne, bezpieczeństwa, przynależności, uznania i szacunku, samorealizacji, kształcenia, potrzeby estetyczne
- Prawo Gossena: potrzeby ludzkie zaspokajane są w kolejności swej wielkości: od największych do najmniejszych

Środki zaspokajania potrzeb

- **Dobra – materialne środki zaspokajania potrzeb:**
 - Wolne i ekonomiczne
 - Konsumpcyjne i produkcyjne (kapitałowe)
 - Substytucyjne i komplementarne
 - Prywatne i publiczne
- **Usługi – praca społecznie użyteczna, wykonywana za pieniądze:**
 - Materialne (budowlane, transportowe, handlowe)
 - Niematerialne:
 - o charakterze konsumpcyjnym (oświata, turystyka, kultura) i o charakterze publicznym (policja, administracja)

Zasoby ekonomiczne

Zasoby ludzkie	Zasoby naturalne	Zasoby kapitałowe
Praca – siła robocza; ludzie z ich umiejętnościami i doświadczeniem	Ziemia – dary natury nie będące wytworem pracy ludzi: gleba, minerały, ryby w oceanie itp..	Kapitał – Rzeczowy Finansowy
Płaca, czyli wynagrodzenie to cena pracy	Czynsz to opłata za korzystanie z „ziemi”	Procent to cena kapitału

Koszt alternatywny i krzywa możliwości produkcyjnych

- **Koszt alternatywny** to koszt utraconej korzyści, wartość najlepszej niewykorzystanej alternatywy. Jest to wartość dobra, którego się wyrzekamy, aby wybrać inne dobro.
- Koszt alternatywny ma charakter subiektywny i towarzyszy wszystkim wyborom ekonomicznym
- **Krzywa możliwości produkcyjnych, zwana krzywą transformacji** to graficzne przedstawienie różnych kombinacji dóbr, które mogą być wyprodukowane, gdy wszystkie zasoby (pracy, ziemi i kapitału) są w pełni i w najlepszy znany sposób wykorzystane.

Zasada racjonalnego gospodarowania (prakseologia – T.Kotarbiński)

- **Zasada minimalizacji nakładów**, czyli oszczędności środków- chodzi o to, by dany, z góry określony efekt, uzyskać przy pomocy jak najmniejszych nakładów
- **Zasada maksymalizacji efektów**, czyli największej wydajności-chodzi o to, by z określonych zasobów uzyskać jak największy efekt.

Główne teorie ekonomiczne 1

- **Merkantylizm:** XVI-XVII w; Jean Colbert (1619-1683) źródłem bogactwa kraju jest dodatni bilans w wymianie handlowej z zagranicą, państwo powinno więc stosować preferencyjne cła (bulionizm: miarą bogactwa kraju są zgromadzone kruszce);
- **Fizjokratyzm :** XVIII w; Francois Quesnay (1694-1774); źródłem bogactwa narodów jest ziemia, należy więc rozwijać rolnictwo farmerskie.

Główne teorie ekonomiczne 2

- **Ekonomia klasyczna:** Adam Smith (1723-1790), David Ricardo (1772-1823); interes materialny jako wiodący jest motorem działań, podstawą bogactwa jest praca, „niewidzialna ręka rynku” prowadzi do najlepszej alokacji zasobów, liberalizm z minimalną ingerencją państwa

Główne teorie ekonomiczne 3

- **Marxizm:** Karol Marks (1818-1883), Fryderyk Engels(1820-1895), Oskar Lange (1904-1965); wartość towaru jest wynikiem ludzkiej pracy, między pracą a kapitałem istnieje ciągły konflikt, walka klas jest motorem rozwoju społecznego, kapitaliści dążą do zagrabienia jak największej części wartości dodatkowej spychając robotników w nędzę, rewolucja socjalistyczna powinna łączyć się ze zniesieniem własności prywatnej i wyeliminowaniem mechanizmu rynkowego (planowanie centralne)

Główne teorie ekonomiczne 4

- **Keynesizm:** John Maynard Keynes (1883-1946), Michał Kalecki (1899-1870), Joan Robinson (1903-1989); w gospodarce o większości spraw decyduje popyt, gospodarka nie jest w stanie samoczynnie powrócić do stanu równowagi, państwo powinno prowadzić politykę interwencjonizmu, czyli poprzez inwestycje rządowe na cele publiczne tworzyć dodatkowy popyt i w ten sposób pobudzać koniunkturę.

Główne teorie ekonomiczne 5

- **Monetarizm:** Henry Simons (1899-1946), Milton Friedman (1912); gospodarka postrzegana przez pryzmat pieniądza, należy dbać o to, by ilość pieniądza rosła harmonijnie wraz ze wzrostem produkcji (wzrost zbyt szybki powoduje inflację, a zbyt wolny – recesję)

Główne teorie ekonomiczne 6

- **Nowa klasyczna ekonomia:** Robert Lucas, Robert Barro, Robert Prescott; teoria racjonalnych oczekiwań-podmioty gospodarcze racjonalnie przewidują, co stanie się na rynku - antycypują; nie ma więc sensu pobudzanie gospodarki np. bodźcami popytowymi, ponieważ podmioty reagują na to podniesieniem cen